

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE EKLEMENİN KONUSU OLAN DEĞERLER (TMK m.229) VE YARGITAY UYGULAMASI^(*)

Dr. Öğr. Üyesi Süheyla ZORLU^(**)

Öz

Eşler herhangi bir mal rejimi sözleşmesi yapmamışlarsa, yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimine tabi olurlar. Edinilmiş mallara katılma rejiminde eşlerin malvarlıkları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bu serbesti bir eşin diğer eşin katılma alacağı bakımından bir tehlikenin varlığını da beraberinde getirmektedir. Kanun koyucu da bu tehlikeyi öngörmüş ve katılma alacaklısı eşin bu alacağını korumayı amaçlamıştır. Türk Medeni Kanununun 229'uncu maddesi ile eşlerden birinin diğer eşin katılma alacağı aleyhine gerçekleştirilmiş olduğu karşılıksız kazandırma ve devirlerin hesaplama yapılırken farazi olarak eklenmesini düzenlemektedir. Söz konusu hükümde yer alan eklenecek değerler tasfiyede yalnızca değere olarak eklenecek, yapılan tasarruf/tasarruflar üzerinde herhangi bir etki doğurmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Mal Rejimi, Eklenecek Değerler, TMK m.229.

^(*) Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 26/10/2021 - Kabul Edildiği Tarih: 02/12/2021.

Atıf Şekli: Süheyla Zorlu, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eklemenin Konusu Olan Değerler (TMK m.229) ve Yargıtay Uygulaması", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XI, S. 2, 2021, s. 695-723.

^(**) Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, Konya, Türkiye.

E-posta: szorlu@erbakan.edu.tr.

Orcid: 0000-0001-6962-387X.

VALUES WHICH ARE THE SUBJECT OF ADDING IN THE REGIME OF PARTICIPATION TO ACQUIRED GOODS (Turkish Civil Law Art.229) AND JURISDICTION APPLICATION

ABSTRACT

If the spouses have not signed any property regime agreement, they are subject to the legal property regime, the participation regime in the acquired property. In the regime of participation in acquired property, there is no provision that prevents spouses from freely disposing of their assets. However, this freedom brings with it the existence of a danger in terms of the participation of one spouse by the other spouse. The legislator has foreseen this danger and aimed to protect this receivable of the spouse who is the creditor of participation. Article 229 of the Turkish Civil Code regulates the hypothetical addition of gratuitous gains and transfers made by one of the spouses against the other spouse's participation receivables while calculating. The values to be added in the aforementioned provision will only be added to the value in the liquidation and will not have any effect on the savings/savings made.

Keywords: Regime of Participation in Acquired Goods, Goods Regime, Values to be Added, TMK m.229.

GİRİŞ

Sona eren edinilmiş mallara katılma rejimi tasfiye edildikten sonra her eş ya da eşlerin vefatı halinde mirasçıları, diğer eşe ait artık değerın yarısı üzerinde hak sahibi olur. Kanun koyucu bu katılma alacağını sağlayabilmek için bir kısım malvarlığı değerlerinin edinilmiş malların kapsamına dâhil edilmesini öngörmektedir¹. “Eklenecek değerler” olarak ifade edilen bu malvarlığı değerleri Türk Medeni Kanununun 229’uncu maddesinde düzenlenmektedir. Söz konusu hükme göre eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar ile mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler mal rejiminin sona erdiği anda mevcutmuş gibi tasfiyeye dâhil edilir. Ancak eşler, edinilmiş mallara katılma rejiminde malvarlığını kötü yönetirse ya da fazla tüketime konu ederse bu durumda Türk Medeni Kanununun 229’uncu maddesi uygulanmaz. Zira edinilmiş mallara katılma rejiminde eşler, edinilmiş mal grubu üzerinde, kişisel mallarda olduğu gibi tasarruf özgürlüğüne sahiptir (TMK m.193). Diğer taraftan katılma alacağı aynı nitelikte değildir ve eşlerden biri diğer eşin hukukî işlemlerine katılma alacağının bulunduğu gerekçesiyle müdahalede bulunamaz. Mal rejiminin devamı sürecinde eşin tasarruf özgürlüğünün kısıtlanması ancak Türk Medeni Kanununun 199’uncu maddesine dayanılarak hâkim tarafından karar verilmesiyle veya aile konutuna ilişkin 194 hükmüne istinaden mümkündür. Bu şekilde bir kısıtlama olmadığı sürece eşler malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilirler. Dolayısıyla mal rejiminin genel hükümleri arasında yer almayan ve tasfiye hükümleri kapsamında düzenlenmiş olan 229’uncu madde, mal rejiminin devamı sürecinde koruyucu etkiye sahip olan bir hüküm değildir²; yalnızca tasfiye netice-

¹ Suat Sarı, *Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, Beşir Kitabevi, İstanbul, 2007, s. 191; Mustafa Dural - Tufan Öğüz - M. Alper Gümüş, *Türk Özel Hukuku C. III*, Filiz Kitabevi, Gözden Geçirilmiş Ondördüncü Bası, İstanbul, 2019, s. 238-239; Mustafa Alper Gümüş, *Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri (TMK m.185 - 281)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008, s. 366; Zafer Zeytin, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi*, Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara, 2021, s. 241; Şükran Şıpka, *Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011, s. 228; Ayşe Karakimseli, *Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 197; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Katki-Katılma Alacağı*, Turhan Kitabevi, 6. Bası, Ankara, 2016, s. 139; Faruk Acar, *Aile Hukukumuzda Aile Konutu- Mal Rejimleri- Eşin Yasal Miras Payı*, Seçkin Yayınevi, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 6. Baskı, Ankara, 2021, s. 312-313.

² Şıpka, 2011, s. 230.

sinde ortaya çıkan katılma alacağının korunmasını sağlar³. Belirtilmelidir ki, 229'uncu maddenin uygulanmasıyla üçüncü kişiye devredilmiş olan malvarlığı değerinin akıbetinde bir değişiklik olmamakta; sadece varsayımsal olarak eşin yaptığı devir sanki hiç yapılmamış gibi kabul edilerek edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinde hesaba dâhil edilmektedir⁴. Böylece eşlerden birinin edinilmiş mallarını karşılıksız olarak ya da diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastı ile üçüncü kişilere devrederek, diğer eşin katılma alacağını azaltması (ve hatta bundan menfaat elde ederek diğer eşin edinilmiş mallarından daha fazla pay alabilmesi) TMK m.229 hükmü ile yaptırıma tabi kılınmaktadır⁵. Ancak bu yaptırım, işlemi yapan eşin eklenecek değerleri konu edinen işlemlerinin geçersiz sayılması şeklinde tezahür etmez⁶. Sadece eşin yapmış olduğu işlemler hiç yapılmamış, işlemlere konu olan malvarlığı değerleri edinilmiş mal grubundan hiç çıkmamış gibi kabul edilir⁷. Ancak kanunkoyucu bu farazi ekleme ile yetinmeyecek, tasfiye neticesinde borçlu eşin katılma alacağını ifa edememesi halinde, katılma alacağını tahsil edemeyen eşi TMK m.241'de kazandırmadan yararlanan üçüncü kişiye müracaat etme imkânı tanımıştır⁸. Ancak üçüncü kişilere yapılabilecek olan bu başvuru çalışmamızın kapsamı dışında bırakılmış olup, sadece TMK m.229 kapsamında eklemenin konusu olabilecek tasarruflar Yargıtay kararlarıyla somutlaşmış örnekler ortaya konularak açıklanmaya çalışılmıştır.

³ Karakimseli, 2017, s. 197.

⁴ Zeytin, 2021, s. 241; Fatih Karamercan, *Katkı- Değer Artış Payı & Katılma Alacağı Davaları*, Seçkin Yayınevi, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara, 2019, s. 636; Genç Arıdemir, Arzu, "TMK md.241'e Göre Karşılıksız Kazandırmadan Yararlanan Üçüncü Kişiye Karşı Açılan Dava ile Miras Hukukuna İlişkin Tenkis Davası Arasındaki İlişkiler", *BÜHFD*, 2018, C. 13, S. 169-170, s. 41-42; Genç Arıdemir, 2019, s. 445; Sarı, 2007, s. 191; Gümüş, 2008, s. 366, 367; Şıpka, 2011, s. 228, 229; Karakimseli, 2017, s. 197; Dural - Öğüz - Gümüş, 2019, s. 238, 239; Acar, 2021, s. 314; Kılıçoğlu, 2016, s. 140; Zeynep Rana Demir, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenecek Değerler (TMK m.229)", *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019, s. 4-5.

⁵ Zeytin, 2021, s. 241; Acar, 2021, s. 312-313; Karamercan, 2019, s. 636; Kılıçoğlu, 2016, s. 139.

⁶ Gümüş, 2008, s. 367. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 23.5.2016 tarihli ve 2015/911 E. 2016/8977 K. sayılı kararı, "... Eşin talep hakkı, edinilmiş malın mülkiyetine yönelik bir aynı hak olmayıp, malın değeri üzerinden hesaplanan bir alacak hakkı niteliğinde olduğundan; karşılıksız kazandırma veya devrin yapıldığının tespit edilmesi halinde, işlemin (tasarrufun) iptaline karar verilemez ve eşle birlikte üçüncü kişi davalı olarak gösterilse bile, bu aşamada davacı lehine hüküm altına alınan katılma alacağından üçüncü kişi sorumlu tutulmaz...", <https://www.lexpera.com.tr>, (20.10.2021).

⁷ Acar, 2021, s. 314; Zeytin, 2021, s. 247-248; Sarı, 2007, s. 198.

⁸ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Sinan Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", *ERÜHFD*, 2016, C. XI, S. 1, s. 147-198.

Evliliğin sona ermesi eşlerden birinin ölümüyle gerçekleşmişse, mal rejimi kuralları gereği eklenecek değerlerle birlikte miras hukuku kuralları gereği eklenecek değerler de söz konusu olabilir⁹. Nitekim Türk Medeni Kanununun 229'uncu maddesi, 508'inci madde hükmüyle ve 565'inci maddenin üç ve dördüncü bentlerinde yer alan mirasta saklı pay hükümlerinin bertaraf edilmesi amacıyla yapılmış olan tenkise tabi tasarruflara ilişkin hükümlerle uyum içerisindedir¹⁰.

TMK m.229 hükmünün uygulanabilmesi için ilk olarak mal rejiminin sona ermiş olması gerekmektedir¹¹. Karşılıksız kazandırma, kazandırmada bulunan eşin edinilmiş mallarından olmalıdır. Diğer taraftan TMK m.229 hükmü bir eşin diğer eşten mal rejiminin tasfiyesinden bağımsız olarak bir talepte bulunabilmesine imkân sağlamamaktadır. Eşin yapmış olduğu karşılıksız kazandırma ya da devirlerin eklenecek değerler arasında değerlendirilebilmesi için edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesine girilmiş olmalıdır; burada tasfiyeye ilişkin dava kapsamında diğer taleplerle birlikte değerlendirme yapılır¹². Tasfiye aşamasında TMK m.229 kapsamındaki talepleri ileri sürebilecek olan sadece katılma alacaklısı olan eş ile onun vefatı halinde kanunî mirasçılardır. Bunlar dışında söz konusu hüküm kapsamında talepte bulunulabilmesi mümkün değildir. Ancak karşılıksız devir aynı zamanda mirasçı olan katılma alacaklısına yapılmışsa, onun eklenecek değerlere ilişkin talepte bulunması haksız olarak tekrar kazanım elde etmesine neden olabilir. Bu nedenle TMK m.229 anlamında kazandırma işlemini yapan eşin eklenecek değer miktarınca bundan dönmesine olanak tanınmalıdır¹³.

Eşlerden biri edinilmiş malından kişisel malına katkıda bulunmuşsa ve sonra bu kişisel malını elden çıkarmışsa bu durumda TMK m.229 gereği eklenecek değer olarak hesaplanmasına gerek yoktur. Zira bu durumda TMK m.230/III

⁹ Zeytin, 2021, s. 245; Şıpka, 2011, s. 229. Ayrıca bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Aytuğ Ceyhan Çakır, *Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.

¹⁰ Acar, 2021, s. 314; Şıpka, 2011, s. 229; Kılıçoğlu, 2016, s. 139; Gümüş, 2008, s. 366.

¹¹ Zeytin, 2021, s. 241; Genç Arıdemir, 2019, s. 447; Şıpka, 2011, s. 229.

¹² Genç Arıdemir, 2019, s. 447. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 8.6.2016 tarihli ve 2016/9805 E. 2016/10078 K. sayılı kararı, "... Yargıtay'ın ve Dairemizin sapmaksızın devam eden uygulamalarına göre, mal rejiminin tasfiyesi ile alacak hakkında bir karar verilmesi için eşler aralarındaki mal rejiminin sona ermesi gerekir. Başka bir anlatımla, şahsi hak niteliğindeki mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak hakkının dava konusu yapılabilmesi için muaccel (istenebilir) hale gelmesi gerekir, bu da mal rejiminin sona ermesi ile gerçekleşir...", <https://www.lexpera.com.tr>, (16.10.2021).

¹³ Zeytin, 2021, s. 244-245; Genç Arıdemir, 2019, s. 448.

uygulanarak denkleştirme yapılır ve böylece diğer eşin katılma alacağına dayanan menfaati korunmuş olur¹⁴.

TMK m.229 da belirtilmiş olan kazandırmaların eklenebilmesi için önem arz eden bir diğer şart da diğer eşin bu kazandırmaya ilişkin olarak rızasının alınmamış olmasıdır¹⁵. Diğer eş mal rejiminin tasfiyesinden önce, tasfiye sürecinde ya da tasfiye süreci sonrasında karşılıksız kazandırmaya onay vermişse artık bu eklemeyi istemeyeceği, bundan feragat etmiş sayılacağı şeklinde yorum yapılabilir¹⁶. Ancak eşin yapılan bir karşılıksız kazandırmaya rıza göstermiş olması, onun tasfiye neticesinde katılma alacağının eksik kalan kısmı için lehine kazandırma yapılan üçüncü kişilere müracaat etme hakkından da vazgeçmesi anlamına gelmez¹⁷.

I. EKLEMENİN KONUSU OLAN DEĞERLER

A. Genel Açıklama

Edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinde artık değere katılma alacağı miktarı belirlenirken Türk Medeni Kanunundaki düzenleme gereği “eklenecek değerler” göz önünde bulundurulur. Nitekim eklenecek değerlerin neler olduğu Türk Medeni Kanununun 229’uncu maddesinde düzenlenmektedir. Söz konusu hükme göre,

“Aşağıda sayılanlar, edinilmiş mallara değer olarak eklenir:

- 1. Eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar,*
- 2. Bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler.”*

¹⁴ Bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Sinan Okur, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Kişisel Mallar ile Edinilmiş Mallar Arasında Denkleştirme (TMK m.230)”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sempozyum Dergisi*, 2019, C. I, S. I, s. 563-604.

¹⁵ Gamze Turan Başara, “Eşlerden Birinin Yaptığı Sağlararası Karşılıksız Kazandırmaların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine ve Miras Hukukuna İlişkin Kurallar Kapsamında Değerlendirilmesi”, *THD*, 2015, C. 10, S. 111, s. 62.

¹⁶ Zeytin, 2021, s. 250; Acar, 2021, s. 316-317; Okur, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241’e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı”, s. 154; Şıpka, 2011, s. 234; Karamercan, 2019, s. 645.

¹⁷ Zeytin, 2021, s. 250.

Bu hüküm, diğer eşin katılma alacağı talebinde bulunmasını ya da katılma alacağı hakkını tam olarak elde etmesini engellemek isteyen eşin tasarruflarına karşı koruma öngörmektedir¹⁸. Zira 229'uncu madde evlilik birliği ve yasal mal rejiminin devamı sürecinde eşlerin kötüniyetli davranışları karşısında Türk Medeni Kanununun 194'üncü, 199'uncu, 206'ncı, 223'üncü (ikinci fıkra) ve 225'inci (ikinci fıkra) maddeleri ile öngörülmüş olan koruyucu önlemlere ek niteliğindedir¹⁹. Ancak belirtilmelidir ki, hak sahipleri edinilmiş mallara katılma rejiminde sadece tasfiye söz konusu ise eklenecek değerleri ileri sürebilirler²⁰. Bir eş tarafından edinilmiş mal grubundan bir malvarlığı değerini konu edinen bir hukukî işlem yapılmışsa, bu işlemin 229'uncu maddede sayılan amaç ve doğrultuda kazandırma ya da devir olup olmadığı araştırılıp belirlenmelidir²¹. Karşılıksız kazandırma ya da devir TMK m.229 hükmünün kapsamında değerlendirilir ise, bu kazandırma ya da devirler mal rejiminin sona erdiği anda mevcutmuş gibi

¹⁸ Kılıçoğlu, 2016, s. 139; Şıpka, 2011, s. 228; Sarı, 2007, s. 191; Acar, 2021, s. 313; Zeytin, 2021, s. 241; Arzu Genç Arıdemir, "Eşlerden Birinin Üçüncü Kişiyle Yaptığı Muvazaalı İşlemlerin Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine İlişkin TMK Md. 229 Hükmü Çerçevesinde Değerlendirilmesi", *İHM*, 2019, C. 76, S. 2, s. 445.

¹⁹ Şıpka, 2011, s. 229. Ancak bir görüşe göre TMK m.188 ve 199 ile eşin diğer eş aleyhine karşılıksız kazandırma yapmasının önüne geçilmektedir. Bu nedenle TMK m.229'un uygulama alanının muhtevası bir hayli dardır (bkz. Acar, 2021, s. 313-314).

²⁰ Zeytin, 2021, s. 241. Hak sahibi tasfiye sürecinde somut bir takım haklardan vazgeçebilir (Bkz. Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 154). Bir görüşe göre edinilmiş mallara katılma rejimi sona ermişse, ancak henüz tasfiyeye girilmemişse, eşler Türk Medeni Kanununun 237'nci maddesine dayanarak bir sözleşme yapabilir ve katılma alacağından vazgeçebilirler. Ancak mal rejiminde tasfiye gerçekleşmiş ve neticede eşlerden biri lehine miktarı belirli bir alacak hakkı doğmuşsa, katılma alacağına hak kazanan eşin bundan vazgeçmesi için geçerli bir ibra sözleşmesi aranmalıdır. Bir başka ifadeyle bu durumda borçlar hukuku kurallarına tabi olan bir alacak hakkına dönüşen katılma alacağından kısmen ya da tamamen vazgeçmek için Türk Borçlar Kanununun 132'nci maddesine tabi olan ibra sözleşmesi yapılmalıdır (Detaylı bilgi için bkz. Mehmet Şengül, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağının İfasına İlişkin Hüküm ve Sonuçlar", *ERÜHFD*, 2012, C. VII, S. 3-4, s. 75-77).

²¹ Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 23.5.2018 tarihli ve 2018/10458 E. 2018/13019 K. sayılı kararı (Corpus Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, E. T. 15.09.2021); Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 3.4.2019 tarihli ve 2016/21616 E. 2019/3601 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasistemciWeb/>, (27.09.2021); Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 25.3.2019 tarihli ve 2018/12046 E. 2019/3123 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasistemciWeb/>, (27.9.2021); Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 20.3.2019 tarihli ve 2018/13949 E. 2019/2926 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasistemciWeb/>, (27.9.2021); Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 4.2.2019 tarihli ve 2016/20410 E. 2019/961 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasistemciWeb/>, (E.T. 29.9.2021).

tasfiyeye dâhil edilir²². Hesaplama eklenecek olan malvarlığı değerinin devir tarihindeki durumu (yaşı, niteliği, seviyesi, kalitesi vs.) dikkate alınarak karar (tasfiye) tarihindeki sürüm (rayiç) değeri hesaplamada esas alınır (TMK m.235/II). Mahkeme kararı, davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, kazandırmadan ya da devirden menfaat elde eden üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir. Böyle bir durumda TMK m.241 hükmüne dayanılarak üçüncü kişiye karşı alacak davası açıldığında²³, TMK m.229’da yer alan düzenlemenin şartlarının oluşup oluşmadığı yeniden bir inceleme konusu olmayacaktır²⁴.

Türk Medeni Kanununun 229’uncu maddesi emredici nitelikte olduğundan, tarafların anlaşarak bunun aksini kararlaştırabilmeleri mümkün değildir²⁵. Doktrinde savunulan bir görüşe göre 229’uncu maddenin emredici olmasının bir diğer sonucu da eşlerden birinin bu hükmün kapsamına giren işlemler yaptığı dosya kapsamında anlaşılırsa, hâkim diğer eşin talebi bulunmasa dahi, bunları re’sen göz önünde bulundurmalıdır²⁶. Bir başka görüşe göre TMK m.229 un yaptırımını kesin hükümsüzlük değildir. Bu nedenle bir işlemin TMK m.229 çerçevesinde eklenecek değer olduğu iddiasını hak sahibi olan eş ya da mirasçılarını ileri sürmelidir²⁷. Yargıtay ise eklenecek değerlerin taraflarca ileri sürülmesi halinde tasfiyeye dâhil edilmemesi gerektiği görüşündedir²⁸.

²² Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 16.12.2019 tarihli ve 2019/5799 E. 2019/11378 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb>, 23.09.2021).

²³ Bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Okur, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklı Eşin TMK m.241’e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı”, s. 147-198.

²⁴ Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 23.5.2018 tarihli ve 2018/10458 E. 2018/13019 K. sayılı kararı (Corpus Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, E. T. 16.9.2021); Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 26.2.2019 tarihli ve 2017/11052 E. 2019/2009 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb>, (28.9.2021).

²⁵ Zeytin, 2021, s. 241; Okur, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklı Eşin TMK m.241’e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı”, s. 154; Şıpka, 2011, s. 229; Sarı, 2007, s. 199; Gümüş, 2008, s. 366; Genç Arıdemir, 2019, s. 446.

²⁶ Bkz. Zeytin, 2021, s. 244; Sarı, 2007, s. 199; Nil Karabağ Bulut, “Eşlerden Yalnız Birinin Kişisel Kullanımına Yarayan Eşyanın Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesindeki Rolü”, *BÜHFD Özel Sayısı (Prof. Dr. Özer Seliçi’nin Anısına Armağan)*, 2016, C. 11, S. 145-146, s. 823.

²⁷ Genç Arıdemir, 2019, s. 448.

²⁸ Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 23.1.2018 tarihli ve E. 2017/15876 K. 2018/1143 sayılı kararı, “... Dosya kapsamında bulunan belgelere göre, davalı ...’ın Merkez Bankası’ndaki Euro hesabı mal rejimi sona ermesinden yaklaşık üç yıl önce (15.11.2005) çekilerek eşlerin müşterek çocukları...’a verilmiş, ... plakalı araç da 17.03.2005 tarihinde ... tarafından devredilmiş olup,

B. Mal Rejiminin Sona Ermesinden Önceki Bir Yıl İçinde Diğer Eşin Rızası Olmadan Olağan Hediyeler Dışında Yapılan Karşılıksız Kazandırmalar

TMK m.229/1-b.1'e göre "eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar" katılma alacağının hesabında değer olarak eklenir. Dolayısıyla bu hüküm anlamında bir malvarlığı değerinin edinilmiş mal hesabında ekleme konusu olabilmesi için bir takım özellikleri haiz olması gerekmektedir. Bu bağlamda eklenecek değerden bahsedebilmek için eş tarafından karşılıksız kazandırma yapılmış olmalı, bu karşılıksız kazandırma edinilmiş mal grubundan olmalı, olağan hediyelerin dışında kalmalı, sağlararası işlem söz konusu olmalı, üçüncü kişi lehine yapılmalı, diğer eşin rızası bulunmamalı ve mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde yapılmalıdır.

"Karşılıksız kazandırma" kavramı kanunda edinilmiş mal rejimi bahsi kapsamında özel olarak tanımlanmış değildir. Bu nedenle genel hükümler dikkate alınarak ve bilhassa miras hukuku hükümleri (TMK m.565/b1 ve TMK m.669/1) kaynaklığında tanımlanabilir. Doktrindeki bir tanıma göre Türk Medeni Kanununun 229'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilk bendi anlamında karşılıksız kazandırma, mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıllık süreç içerisinde üçüncü kişi ile kazandırmayı yapan eş arasında onun malvarlığı değerlerine ilişkin olarak gerçekleşen ve diğer eşin rızası olmaksızın üçüncü kişi/kişiler lehine olağan hediyeler dışında karşılık elde etmeksizin bir menfaat ya da kazanç sağlamaya yönelik tasarrufları muameledir²⁹. Bir başka tanıma göre ise buradaki karşılıksız kazandırma edinilmiş mallarda bir azalmaya neden olan ya da edinilmiş malların artmasını engelleyen, iradi, ivazsız olarak yapılan ya da bir ölçüde ivazsız olarak yapılan kazandırmalardır³⁰.

mal rejimi sona erdiği tarihte mevcut olmayıp, TMK. 229 maddesinde belirtilen eklenecek değer olduğu yönünde iddia ileri sürülmediğinden sözkonusu davalı ...'ın Merkez Bankası'ndaki Euro hesabının ve ... plakalı aracın tasfiyeye dâhil edilmemesi gerekir...", <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>, (22.10.2021). Ayrıca bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 23.01.2018 tarihli ve E. 2017/15876, K. 2018/1143 sayılı kararı (Fatih Karamercan, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı (TMK m.229, 241)", **Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2019, s. 4, dn. 24).

²⁹ Bkz. Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 155.

³⁰ Bkz. Demir, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenecek Değerler (TMK m.229)", s. 6.

Karşılıksız kazandırma denilince ilk olarak akla gelen bağışlama sözleşmesidir. Nitekim edinilmiş mal grubundan yapılan bağışlama bir karşılıksız kazandırma olarak kabul edilebilir. Türk Borçlar Kanununun 285'inci maddesinde "Bağışlama sözleşmesi, bağışlayanın sağlararası sonuç doğurmak üzere, malvarlığından bağışlanana karşılıksız olarak bir kazandırma yapmayı üstlendiği sözleşme" olarak tanımlanmaktadır. Yargıtay katılma alacağının belirlenmesine ilişkin bir uyuşmazlıkta taraflardan birinin bağışlama iradesinin var olup olmadığını değerlendirirken "causa donandi" unsuruna önem atfetmiştir³¹. Causa donandi unsuru gereği bağışlayan bağışlanana bir karşılık almadan, onu zenginleştirme amacıyla kazandırma yapmış olmalıdır. Bazı kazandırmalar bağışa benzese de kazandırmanın bağışlama amacıyla yapılmaması sebebiyle bağışlama olarak değerlendirilmez. Nitekim Türk Borçlar Kanunu m.285/II-III'te "*Henüz edinilmemiş olan bir haktan feragat etmek veya bir mirası reddetmek, bağışlama değildir. Ahlaki bir ödevin yerine getirilmesi de bağışlama sayılmaz.*" Bağışlamanın kapsamına devredilebilen her türlü malvarlığı değerlerinin devri (taşınır veya taşınmaz eşya ile hakların devri), sınırlı aynî haktan feragat edilmesi, alacak devirleri, çeyiz ya da kuruluş sermayesi temini, ibra (TBK m.132), üçüncü kişi lehine hayat sigortası ödemeleri, karma bağışlamalar, vakıf kurma³² ve başkasının borcunu ifa gibi işlemler dâhil edilebilir³³.

Ahlaki yükümlülüğün ifası amacıyla yapılan karşılıksız kazandırmalar Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü kapsamında değerlendirilmeli midir? İsviçre'de kabul gören görüş bu tarz karşılıksız kazandırmaların eklenecek değerlere dâhil edilmesi gerektiği yönündedir³⁴. Nitekim İsviçre Medenî Kanununda deği-

³¹ Bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 9.4.2019 tarihli ve 2017/1613 E. 2019/419 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>, (26.9.2021). Bu kararda Yargıtay "causa donandi" unsurunu dikkate alarak yapmış olduğu değerlendirme neticesinde eşlerde birinin diğer eşe ait olan malvarlığına katkıda bulunması halinde, bunun bağışlama olarak kabul edilmeyeceğine karar vermiştir.

³² TMK m.102/I hükmüne dayanılarak gerçek kişilerin resmî bir senetle sağ iken vakıf kurmalarının mümkün olduğu ifade edilebilir. Ayrıca TMK m.526/I hükmü çerçevesinde ölüme bağlı tasarrufla da vakıf kurulabilir. Dolayısıyla TMK m.229/I-b1 de düzenlenen eklenecek değerler değerlendirilirken bunlar göz önünde bulundurulmalıdır.

³³ Özge Yenice Ceylan, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eklenecek Değerler", *YBHD*, Y. 3, S. 2018/2, s. 220-221; Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 156-157. Bir görüşe göre tek taraflı işlem niteliğindeki vakıf kurma işlemi bağışlamadan farklıdır. Detaylı bilgi için bkz. Gülşah Vardar Hamamcıoğlu, *Bağışlama Sözleşmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

³⁴ Bkz. Acar, 2021, s. 322, dn. 952; Zeytin, 2021, s. 248-249, dn. 591.

şiklik yapılmasına ilişkin Kanun taslağının gerekçesinde ahlaki yükümlülüklerin ifası amacıyla yapılan kazandırmaların ZGB. Art.208 Ziff.1 (TMK m.229/I-b.1) hükmü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir³⁵. Alman Hukukunda ise İsviçre Hukuku'ndan farklı olarak ahlaki yükümlülüğün yerine getirilmesi amacıyla yapılan kazandırmaların eklenecek değerlere dâhil edilmemesi gerektiği açıkça düzenlenmiştir³⁶. Türk Hukukunda doktrinde kabul gören görüş³⁷, ahlaki yükümlülüklerin ifası amacıyla eşin yapmış olduğu karşılıksız kazandırmaların Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü kapsamında değerlendirilemeyeceği yönündedir. Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre³⁸ ise kocanın evlilik dışı dünyaya gelmiş çocuğuna yükümlü olduğundan daha fazla nafaka ödemesinde bulunması durumunda karşılıksız kazandırmanın ahlaki bir yükümlülüğün ifası amacıyla yapıldığının kabul edilmesi gerekir³⁹. Ancak eşi bu karşılıksız kazandırmayı yapmaya iten düşünce ahlaki yükümlülüğün ifa edilmesinden ziyade, hak sahiplerinin haklarını etkisiz kılmak ise, bu durum Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü anlamında bağış olarak nitelendirilebilir. Yine bu konuyla alakalı olarak ileri sürülen bir görüşe göre⁴⁰ ise bir kazandırma ahlaki bir yükümlülük olduğu tartışılmayacak bir kapsamda gerçekleşmişse, sadece bir kanunî düzenlemeye dayanmadığı savına dayanılarak tasfiyede Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü kapsamında eklenecek değer olarak değerlendirilmesi, toplumdaki dayanışma ve yardımlaşma duygusunu yıpratacaktır. Bu noktada diğer eşin alacak hakkının korunabilmesi için yapılan kazandırmanın haki katen bir ahlaki yükümlülüğün ifası amacıyla yapıp yapılmadığının, tarafların sosyal statüleri, gelir durumları, bilhassa yerel adetler, kazandırmanın bu adetlere ve içinde bulunulan sosyal çevreye uygun olması gibi kriterler göz önünde

³⁵ BBI 1979 II 1191 (Botschaft über die Änderung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Wirkungen der Ehe im allgemeinen, Ehegüterrecht und Erbrecht) vom 11 Juli 1979, s. 1317, https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/1979/2_1191_1179_1119/de, (1.8.2021).

³⁶ Bkz. BGB §1375 Abs.2 Nr. 1.

³⁷ Şıpka, 2011, s. 234; Sarı, 2007, s. 194; Acar, 2021, s. 322.

³⁸ Ahmet Nar, *Türk Miras Hukukunda Tenkis*, İstanbul, 2016, s. 231-232.

³⁹ İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında evlilik dışı ilişkiden dünyaya gelen çocuğun annesine yapılan ödemenin karşılıksız kazandırma olarak kabul edilerek eklenecek değer niteliğinde değerlendirilmesi gerektiğine hükmetmiştir (TF, 28.09.2012, JdT 2013 II 261) (bkz. Demir, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenecek Değerler (TMK m.229)", s. 17-18).

⁴⁰ Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağı Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılardan Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 158.

bulundurularak değerlendirilmesi doğru olur. Eğer uygunluk söz konusuysa Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü kapsamına dâhil edilmemelidir.

Eşlerden birinin iş gücünü herhangi bir karşılık almadan üçüncü kişinin menfaatine sunması halinde TMK m.229/I-b.1 anlamında karşılıksız kazandırmanın varlığından söz edilebilir mi? Eğer bu şekilde iş gücünün bir bedel alınmadan sunulması karşılıksız kazandırma olarak değerlendirilirse bunun değerinin edinilmiş mallara eklenmesi gündeme gelir. Kanaatimce doğru olan görüşe göre bu şekilde bir değerlendirme edinilmiş mallara katılma rejimine ilişkin düzenlemelerin özüne ve amacına uygun olmaz. Nitekim TMK m.229/I-b.1'in uygulanabilmesi için karşılıksız kazandırmanın edinilmiş mal grubundan yapılmış olması, malvarlığı değerlerinin sürüm değerlerinin esas alınacak olması gibi prensipler niteliği gereği iş gücü bakımından uygulanamaz⁴¹. Ancak bir başka görüşe göre eşin bir bedel almaksızın üçüncü kişiye iş gücünü sunması, onun hizmetini görmesi karşılıksız kazandırma olarak değerlendirilmeli ve eklenecek değerlerin kapsamına dâhil edilmelidir⁴².

Eşlerden biri mirastan feragat sözleşmesi⁴³ yapmışsa bu hukuki işlem Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü kapsamında ele alınmalı mıdır? Mirastan feragat sözleşmesi kanunî mirasçının beklenen mirasçılık hakkından vazgeçmesini konu edinir⁴⁴. Doktrindeki bir görüşe göre⁴⁵ mirastan feragat sözleşmesi ivazsız ise Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmünün kapsamında ele alınmamalıdır. Buna karşın mirastan feragat sözleşmesi ivaz karşılığında yapılmışsa ve ivaz edinilmiş mallardan karşılanmış ise bu durumda Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü kapsamında değerlendirilmesi mümkündür⁴⁶. Bir başka

⁴¹ Bkz. Demir, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenecek Değerler (TMK m.229)", s. 7.

⁴² Bkz. Zeytin, 2021, s. 248.

⁴³ Bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Hakan Albaş, "Mirastan Feragat Sözleşmesi ve Hükmüne İlişkin Bazı Sorunlar", *DEÜHFD*, 2007, C. 9, Özel Sayı, s. 535-552.

⁴⁴ Detaylı bilgi için bkz. Mehmet Ayan, *Miras Hukuku*, Adalet Yayınevi, 10. Baskı, Ankara, 2020, s. 167; Gökhan Antalya, *Mirastan Feragat Sözleşmesi*, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1999; Rona Serozan - Baki İlkay Engin, *Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları*, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara, 2019, s. 265; Bilge Öztan, *Miras Hukuku*, Yetkin Yayınları, 11. Bası, Ankara, 2020, s. 253-256; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, Turhan Kitabevi, 11. Bası, Ankara, 2021, s. 151- 160; Mustafa Dural - Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku C. IV: Miras Hukuku*, Filiz Kitabevi, Onuncu Bası, İstanbul, 2016, s. 101; Ali Raşit Cingil, "Mirastan Feragat Sözleşmesi", *TNBHD*, 2007, S. 136, s. 55 vd...

⁴⁵ Acar, 2021, s. 315.

⁴⁶ Detaylı bilgi için bkz. Acar, 2021, s. 315 dn. 930 ve dn. 931.

görüşe göre⁴⁷ ise mirastan feragat sözleşmesi, feragat ettiren bakımından ölüme bağlı tasarruf niteliğinde olduğundan, ivaz onun edinilmiş malından karşılanmış olsa dahi Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.1 hükmü kapsamında sağlararası kazandırma olarak sayılmamalıdır. Diğer taraftan Türk Medeni Kanunu m.677 kapsamında yapılan miras payının devri sözleşmesi karşılıksız yapılmış ise sağlararası karşılıksız kazandırma niteliğinde kabul edilmelidir⁴⁸. Bir başka ifadeyle TMK m.220 hükmü gereği kişisel mal niteliğindedir.

TMK m.229/I-b.1 anlamında eklenecek değerden söz edebilmek için karşılıksız kazandırma edinilmiş mal grubundan olmalıdır. Ancak edinilmiş mal grubundan kişisel mal grubuna bir katkıda bulunulmuşsa, ancak daha sonra kişisel mal karşılıksız kazandırmaya konu olursa TMK m.229/I-b.1 uygulanabilir mi? Bir başka ifadeyle bir eşin kişisel malı diğer eş lehine denkleştirmeye tâbi ise ve malik olan eş söz konusu mal varlığı değerini karşılıksız kazandırırsa TMK m.229/I-b.1 hükmü uygulama alanı bulur mu? Örneğin eşlerden X'e ait olan ve annesinden miras kalan 750 bin TL. değerindeki bir daireye, yine X'in çalışmasının karşılığı olarak elde edilen 250 bin TL. ile tadilat yapılmıştır. Böylece dairenin değeri 1 milyon TL. olmuştur. Mal rejimi sona erip tasfiyeye geçildiğinde, X'in edinilmiş mal grubundan kişisel mal grubuna yapılan katkı, malın değerine göre oranlanarak denkleştirme miktarı bulunur $(250 \text{ bin} / (250 \text{ bin} + 750 \text{ bin}) = 250 \text{ bin} / 1 \text{ milyon} = \frac{1}{4})$ ve diğer eş olan Y'nin katılma alacağının aktifinde bu miktar yer almalıdır. Ancak X bir süre sonra daireyi taraftarı olduğu spor kulübüne bağışlar. İsviçre doktrininde kabul gören görüşe göre bir mal grubunun diğer mal grubundan TMK m.230/III (ZGB 209/III) hükmüne göre denkleştirme alacağı, o malın ekonomik değerini tamamen kaybetmesinin yanı sıra, tüketilmesi, hediye edilmesi ya da yok edilmesi durumlarında da son bulur⁴⁹. Bir eşin örnekte olduğu gibi edinilmiş mal grubu aleyhine tasarrufta bulunması durumunda TMK m.229 hükmünün uygulanması mümkündür⁵⁰. Doktrinde savunulan bir görüş bu sonucun kabulünün zorunlu olmadığını belirtmektedir. Zira TMK m.230/III'te malın daha önce elden çıkarılması halinde ("elden çıkarma" geniş yorumlanmalıdır) denkleştirme alacağının hakkaniyete göre tespit edileceği düzenlenmektedir. Bu durumda kişisel mal elden çıkartılmış olsa da, edinilmiş mal grubunun katkısı nedeniyle denkleştirme alacağı yok olmaz, sadece

⁴⁷ Genç Arıdemir, 2018, s. 57.

⁴⁸ Genç Arıdemir, 2019, s. 450.

⁴⁹ Bkz. Zeytin, 2021, s. 251, dn. 596.

⁵⁰ Zeytin, 2021, s. 251.

hakkaniyete göre tespit edilir. Bir kayıp olmadığı için de TMK m.229 anlamında eklenecek değer olarak hesaba dâhil edilmesine de gerek yoktur⁵¹. Bu konudaki başka bir görüşe göre denkleştirme ile alakalı olarak üçüncü kişiye başvurulamamalıdır; zira denkleştirme bağımsız bir alacak niteliğinde değildir, bir eşin kendi mal gruplarındaki değer kaymalarının değerlendirilmesini sağlama amacındadır. Kişisel mal üçüncü kişiye devredilmişse TMK m.230/III'e dayanılarak "hakkaniyete göre" denkleştirme alacağı tasfiyede dikkate alınır, dolayısıyla TMK m.229'un uygulanması gerekliliği bulunmaz⁵². Doktrindeki bir başka görüşe göre ise madde metnindeki "elden çıkarma" ifadesi dar yorumlanmalı ve denkleştirme alacaklısının yükümlüsü olan kişisel mal, yerine ikame değer gelecek şekilde elden çıkarılmış olmalıdır. Eğer ikame değer olmaksızın elden çıkarılmışsa (kullanma, tüketme, sarf etme, kaybetme, bağışlama gibi) değer kaybı olarak nitelendirilmelidir. Bir eş edinilmiş maldan kişisel mala önemli bir miktarda katkı sağlamış, bu sayede kişisel mal mühim bir değere ulaşılmışsa, ancak bağışlanarak elden çıkarılmışsa TMK m.229/I-b.1 uygulanarak çözüme ulaşılmıştır. Buna karşın söz konusu mal, çok küçük bir miktarda dahi olsa, bir bedel karşılığında elden çıkarılmışsa, denkleştirme alacağı TMK m.230/III gereği hakkaniyete göre belirleneceğinden TMK m.229'un uygulanmasına gerek kalmaz⁵³.

Bir malvarlığı değerinin eklenebilmesi için edinilmiş mal grubundan karşılıksız kazandırma yapılmış olmasının yanı sıra, bu malvarlığı değerinin olağan hediye dışında olması gerekmektedir. Dolayısıyla doğum günü, evlenme, bir başarının ödüllendirilmesi, mezuniyet, sünnet, dünyaya gelen bir bebek için yapılan kutlama gibi özel günlerde verilen ve aynı zamanda kazandırmayı yapan eşin ekonomik durumuna uygun olan hediyeler olağan hediye niteliğinde kabul edilmelidir. Bir başka deyişle hediyein olağan olarak nitelendirilebilmesi için kazandırmayı yapan eşin mali durumu ile bulunduğu sosyal çevre göz önünde bulundurulduğunda mutad hediye olarak değerlendirilmesi ve ekonomik gücünün üzerinde olmaması gerekmektedir⁵⁴. Olağan hediye niteliğinde bir kazan-

⁵¹ Zeytin, 2021, s. 251. Ayrıca bkz. Sarı, 2007, s. 192-193, dn. 226, 196.

⁵² Genç Arıdemir, 2019, s. 39, dn. 22.

⁵³ Okur, "Sinan, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 164.

⁵⁴ Sarı, 2007, s. 194; Zeytin, 2021, s. 249; Ahmet Nar, *Türk Miras Hukukunda Tenkis*, İstanbul 2016, s. 173; Turan Başara, "Eşlerden Birinin Yaptığı Sağlararası Karşılıksız Kazandırmaların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine ve Miras Hukukuna İlişkin Kurallar Kapsamında Değerlendirilmesi", s. 61; Genç Arıdemir, 2019, s. 450-451.

dırma Türk Medeni Kanunu m.229/1-b1 hükmünün uygulama alanının dışında kalmaktadır. Belirtilmelidir ki burada Türk Medeni Kanunu m.565/b.3 hükmünün bir ölçüt olarak kıyasen uygulanması mümkündür⁵⁵.

TMK m.229/1-b.1 hükmü kapsamında bir karşılıksız kazandırmanın eklenecek değer niteliğinde olabilmesi için aynı zamanda sağlar arası işlemle yapılmış olması gerekmektedir. Eşin karşılıksız kazandırması ölüme bağlı tasarrufla gerçekleşmişse, Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.1 hükmünün kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği tartışmalıdır. Bir görüş karşılıksız kazandırmanın ölüme bağlı tasarrufla yapılması durumunda da Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.1 hükmünün kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir⁵⁶. Daha çok taraftar bulan ve kanaatimce doğru görünen bir diğer görüşe göre ise eşin karşılıksız kazandırması ölüme bağlı tasarrufla yapılmışsa Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.1 hükmünün kapsamı dışında ele alınmalıdır⁵⁷. Zira edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinin mirasın paylaşılmasından önce gerçekleşmesi gerektiğinden hareketle, ölüme bağlı tasarruf yoluyla gerçekleştirilen karşılıksız kazandırmalar mal rejiminin tasfiyesinde hesaba dâhil edilmemelidir⁵⁸. Diğer taraftan Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.1 hükmü kapsamında değerlendirilebilecek bir karşılıksız kazandırma aynı zamanda Türk Medeni Kanunu m.565/b. 3 hükmü gereği tenkise tabi bir tasarruftur. Sağ kalan eşin saklı payını zedeleyen bir karşılıksız kazandırma söz konusuysa miras hukuku hükümleri çerçevesinde tenkis edilmesi mümkündür⁵⁹.

Karşılıksız kazandırmanın Türk Medeni Kanununun m.229/1-b.1 anlamında eklenecek değer olarak göz önünde bulundurulabilmesi için sağlararası bir tasarruf ile yapılmış olması gerekmektedir. Mirasbırakan ölüme bağlı tasarruf yapmakla, ölümünden sonra hükmün doğmasını arzu etmektedir. Dolayısıyla bir karşılıksız kazandırma ölüme bağlı tasarruf ile yapılmışsa, buna konu olan mal-

⁵⁵ Şıpka, 2011, s. 233-234; Acar, 2021, s. 322.

⁵⁶ Akıntürk - Ateş, s. 168; Kılıçoğlu, 2016, s. 140.

⁵⁷ Bkz. Dural - Ögüz - Gümüş, 2019, s. 239 dn. 97; Sarı, 2007, s. 192; Zeytin, 2021, s. 248; Şıpka, 2011, s. 233; Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılardan Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 155; Genç Arıdemir, 2018, s. 53; Yenice Ceylan, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eklenerek Değerler", s. 221; Gümüş, 2008, s. 366-367, 417.

⁵⁸ Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılardan Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 155, dn. 27; Şıpka, 2011, s. 233; Zeytin, 2021, s. 248.

⁵⁹ Şıpka, 2011, s. 233.

varlığı değeri halihazırda malvarlığında yer almaktadır⁶⁰. Nitekim mal rejiminin ölümle sona ermesi halinde mal rejiminin tasfiyesi ölüme bağlı tasarrufların ifa edilmesinden önce gerçekleşir⁶¹. Bu nedenle ölüme bağlı tasarruflar TMK m.229/1-b.1 hükmünün kapsamında değildir.

TMK. 229/1-b.1'in uygulanabilmesi için karşılıksız kazandırmanın üçüncü kişiye yapılmış olması gerekmektedir. Eşlerden biri diğerine bir kazandırmada bulunmuşsa, bu karşılıksız kazandırma eklenecek değerlerin kapsamının dışında kalmalıdır. Zira eşlerden birinin diğerine yapmış olduğu karşılıksız kazandırmalarda rızanın bulunduğu kabul edilmektedir⁶². Bunun aksinin kabulü karşılıksız kazandırmadan yararlanan eşin menfaate sonuç doğurarak; edinilmiş mallara katılma rejimi ve eklenecek değerlere ilişkin düzenlemenin özüne aykırılık teşkil eder⁶³.

Karşılıksız kazandırmadan söz edebilmek için, diğer eşin rızası bulunmamalıdır. Eğer diğer eş yapılan karşılıksız kazandırmaya rıza göstermişse, kazandırmaya konu olan malvarlığı değerine ilişkin payından vazgeçmiş olduğu anlamı çıkartılabilir⁶⁴. Eşin bilgisi dışında TMK m.229/1-b.1 anlamında karşılıksız kazandırma yapılmışsa, rızanın bulunmadığından söz edilmelidir⁶⁵. Diğer eşin rızasının var olduğu ya da bulunmadığı her somut olayda, bu olaya ilişkin şartlar göz önünde bulundurularak ayrı ayrı değerlendirilmelidir⁶⁶. Örneğin eşlerden birinin kardeşine mezuniyet hediyesi olarak aldığı bir arabaya diğer eş de katkıda bulunmuşsa, onun olağan hediyelerin dışında kalan bu kazandırmaya rızasının var olduğu kabul edilebilir. Ancak burada aleyhine karşılıksız kazandırma yapılan eşin kazandırmayı öğrenmesine rağmen sesini çıkarmayarak suskunluğunu koruması rızanın bulunduğu anlamına gelmez⁶⁷.

⁶⁰ Sarı, 2007, s. 194.

⁶¹ Bkz. Demir, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenenecek Değerler (TMK m.229)", s. 32. Ayrıca bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Mehmet Akçaal, "Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağı ve Bunun Mirasın Tasfiyesine Etkisi", *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Aralık 2020, Y. 6, S. 2, s. 231-247.

⁶² Sarı, 2007, s. 194; Zeytin, 2021, s. 250.

⁶³ Zeytin, 2021, s. 250.

⁶⁴ Gümüş, 2008, s. 369; Acar, 2021, s. 317.

⁶⁵ Bkz. Acar, 2021, s. 317, dn. 937; Gümüş, 2008, s. 369.

⁶⁶ Gümüş, 2008, s. 369.

⁶⁷ Demir, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenenecek Değerler (TMK m.229)", s. 40; Gümüş, 2008, s. 369.

Türk Medeni Kanunu m.229/l-b.1 anlamında karşılıksız kazandırmadan söz edebilmek için kazandırmanın, mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde yapılmış olması gerekmektedir. Bu süre içinde yapılan karşılıksız kazandırmanın varlığı halinde kanun koyucu mal kaçırma kastının bulunduğu “aksi ispat edilemez” bir karine olarak değerlendirmiştir⁶⁸. Zira hayat tecrübeleri göz önünde bulundurulduğunda, bu son bir yıl içerisindeki karşılıksız kazandırmaların diğer eşin katılma alacağını azaltmaya ya da ortadan kaldırmaya yönelik olacağı bir kanuni karine olarak kabul edilmektedir⁶⁹. Dolayısıyla bir eş üçüncü kişi lehine karşılıksız kazandırmada bulunmuşsa, bu kazandırma tamamen iyiniyetle yapılan bir bağış olsa dahi, mal rejimi tasfiye edilirken hesaba dâhil edilir⁷⁰.

Mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıldan daha önceki bir tarihte bağışlama sözleşmesi yapılmışsa, bu sözleşmeye bağlı olarak yapılan tasarrufla işlemin ifası, mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde gerçekleşmişse, bu işlem eklenecek değer olarak kabul edilir mi? Bu konuda Türk Hukukunda hâkim görüş böyle bir işlemin eklenecek değerler arasına dâhil edileceği yönündedir⁷¹. Bu görüşe katılmayan bir diğer görüş ise kanun koyucunun süreyi mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl ile sınırlı tuttuğundan bahisle ba-

⁶⁸ Turan Başara, “Eşlerden Birinin Yaptığı Sağlararası Karşılıksız Kazandırmaların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine ve Miras Hukukuna İlişkin Kurallar Kapsamında Değerlendirilmesi”, s. 61; Acar, 2021, s. 319. Nitekim Yargıtay da bir kararında “... TMK’nın 222. maddesi gereğince, belirli bir malın eşlerden birine ait olduğunu iddia eden kimse iddiasını ispat etmekle yükümlü olduğu ve Bir eşin bütün mallarının aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal olarak kabul edildiği, davaya konu paraya dair ispat yükümlüğünün davalı-karşı davacı Ahmet’te oluşuna, davalı-karşı davacı Ahmet D.’in ilk açılan boşanma dava tarihinden çok kısa süre önce bankada birikmiş olan parayı çekip dava dışı babası Mehmet Ali D.’in hesabına transfer yaptığı, yargılama devamında gerekçesinin açıklayamamasına, hayatın olağan akışına ve takdirde bir isabetsizlik bulunmadığına göre yerinde olmayan temyiz itirazlarının reddi ile Usul ve Kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA...” karar vermiştir (Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 27.4.2015 tarihli ve E. 2013/23970 K. 2015/9450 sayılı kararı) (Karamercan, 2019, s. 679).

⁶⁹ Zeytin, 2021, s. 249. Kesin karineden söz edilmekteyse gerçek hayata uygunluk vardır. Nitekim doktrinde de kanuni karinelerin birçoğunun kaynağının fiili karineler olduğu ifade edilmektedir. (Detaylı bilgi için bkz. Gökçen Topuz, *Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat*, Ankara, 2015; Fatma Tülay Karakaş, “Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar”, *AÜHFHD*, 2013, C. 62, S. 3, s. 729-759).

⁷⁰ Kılıçoğlu, 2016, s. 140; Turgut Akıntürk - Derya Ateş, *Türk Medenî Hukuku Aile Hukuku İkinci Cilt*, 20. Bası, İstanbul, 2017, s. 168.

⁷¹ Acar, 2021, s. 318-319; Dural - Öğüz - Gümüş, 2019, s. 239 (dn. 99); Sarı, 2007, s. 193; Genç Arıdemir, 2019, s. 452; Turan Başara, “Eşlerden Birinin Yaptığı Sağlararası Karşılıksız Kazandırmaların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine ve Miras Hukukuna İlişkin Kurallar Kapsamında Değerlendirilmesi”, s. 62.

ğışlamaya yönelik iradenin bir yıldan daha önceki bir tarihte ortaya konması halinde bu işlemin eklenecek değer olarak hesaba dâhil edilmesinin Türk Hukuku bakımından makul olmadığını ifade etmektedir⁷². Diğer taraftan malvarlığının devrini gerektiren borçlandırıcı işlem gerçekleşmişse, ancak malvarlığı henüz devretmekle yükümlü olan eşin mülkiyetinde ise, yani henüz devir gerçekleşmemişse, Türk Hukuku bakımından hâkim sayılabilecek görüşe göre mal rejiminin tasfiyesinde mevcut edinilmiş mal olarak hesaba dâhil edilmelidir⁷³. Kanaatimce burada hükmün konuluş amacı katılma alacaklısı eşin zarara uğratılmasının önüne geçilebilmesi olduğundan, bağışlama borcu artık değerini hesaplanmasında pasifler arasında da yer almamalıdır.

C. Bir Eşin Mal Rejiminin Devamı Süresince Diğer Eşin Katılma Alacağını Azaltmak Kastıyla Yaptığı Devirler

Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.2 hükmü bir zaman kısıtlaması olmaksızın mal rejiminin devam ettiği süreç içerisinde bir eşin diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirleri eklenecek değerler arasında düzenlemektedir. Öyleyse eşin yapmış olduğu “devir” süre ve amaç bakımından söz konusu hükümdeki şartları taşımaktaysa eklenecek değer olarak katılma alacağını hesaplanmasında hesaba dâhil edilir.

Belirtilmelidir ki bu hüküm her türlü devri kapsamaktadır. Bu nedenle eş tarafından yapılan karşılıksız ya da bir karşılık alınarak yapılan devir Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.2 hükmünün kapsamına dâhil edilebilir⁷⁴. Eş tarafından yapılan devir karşılık alınarak yapılmış olsa dahi, diğer eşin katılma alacağını azaltma kastıyla yapılmışsa, kanun koyucunun Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.2 hükmünde kullandığı açık ifadenin bir gereği olarak, eklenecek değer olarak hesaba dâhil edilmelidir⁷⁵. Devri yapan eşin katılma alacağını azaltma kasti,

⁷² Okur, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılardan Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241’e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı”, s. 157.

⁷³ Zeytin, 2021, s. 249; Şıpka, 2011, s. 233; Sarı, 2007, s. 193.

⁷⁴ Acar, 2021, s. 322-323; Şıpka, 2011, s. 235; Zeytin, 2021, s. 250; Dural - Öğüz - Gümüş, 2019, s. 239; Sarı, 2007, s. 195; Gümüş, 2008, s. 369.

⁷⁵ Sarı, 2007, s. 195; Kılıçoğlu, 2016, s. 140; Dural - Öğüz - Gümüş, 2019, s. 239; Gümüş, 2008, s. 370; Zeytin, 2021, s. 250-251; Acar, 2021, 322-323. Ancak belirtilmelidir ki, alınan karşılık ile yapılan devrin bir karşı edim ile yapıldığı anlaşılırsa edinilmiş mal grubunda bir değer azalması olmayacağından TMK m.229 anlamında eklenecek değer de söz konusu olmaz. Zira bu durumda karşı edim ile devir gerçekleştiğinden diğer eşin katılma alacağının azalmasından söz etmek objektif olarak mümkün değildir (Acar, 2021, s. 323, dn. 955).

işlemin yapıldığı anda mevcut bulunmalıdır⁷⁶. Ayrıca “katılma alacağını azaltma amacı”, eşin işlemi yapmaktaki temel amacı olmalıdır⁷⁷. Örneğin eşin diğer eşle yaşadığı tartışma sonrasında taşınmaz malı üçüncü kişiye devretmesi, boşanma davasından sonra da yeniden taşınmazı devralmasını Yargıtay doğru bir şekilde katılma alacağını azaltma kastı olarak kabul etmiştir⁷⁸. Yine bir Yargıtay kararında taşınmaz devrinin boşanma davası açılmadan üç gün önce yapılmış olması doğru bir şekilde mal kaçırma kastı bakımından yeterli sayılmış ve tasfiyede söz konusu taşınmazın hiç satılmamış gibi kabul edilerek değerlendirmeye dâhil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁷⁹.

Diğer eşin katılma alacağını azaltma amacıyla birlikte başka amaçlara da ulaşma arzusuyla hareket edilmiş olması halinde dahi Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.2 hükmü uygulanmalıdır⁸⁰. Nitekim Yargıtay bir kararında eşlerden bir tanesinin babası adına satın aldığı taşınmazı, taşınmazın satın alındığı tarihte eşin banka hesabından gönderilen parayı, aidat ödemelerinin eş adına gerçekleştiğini ve kira kontratının da aynı eş tarafından yapıldığını göz önünde bulundurarak eklenecek değer olarak hesaba dâhil edilebileceği kanaatine

⁷⁶ Sarı, 2007, s. 195; Yenice Ceylan, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eklenecek Değerler”, s. 228.

⁷⁷ Bir görüşe göre eşin yapmış olduğu işlemde diğer eşin katılma alacağı bakımından olumsuz bir sonucun ortaya çıkacağını göze alarak, öngörerek hareket etmesi gerekli ve yeterlidir. Ayrıca bu sonucun ortaya çıkması arzusunun varlığı aranmamalıdır (Bkz. Okur, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241’e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı”, s. 160). İsviçre Federal Mahkemesi vermiş olduğu bir kararda “kötüniyet” nedeniyle kastı aramıştır, 6.2.2009 tarihli BGer, 5A_662/2008, https://www.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/aza/http/index.php?lang=de&type=highlight_simple_query&page=1&from_date=06.02.2009&to_date=06.02.2009&sort=relevance&insertion_date=&top_subcollection_aza=all&query_words=&rank=5&azaclir=aza&highlight_docid=aza%3A%2F%2F06-02-2009-5A_662-2008&number_of_ranks=33, (8.8.2021).

⁷⁸ Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 12.4.2021 tarihli ve 2020/3418 E. 2021/3357 K. sayılı kararı (Yargıtay Bilgi Bankası, E. T. 18.9.2021). Ayrıca bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 6.4.2016 tarihli ve 2014/26603 E. 2016/6145 K. sayılı kararı, <https://www.lexpera.com.tr/>, (20.10.2021).

⁷⁹ Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 4.2.2019 tarihli ve 2016/20410 E. 2019/961 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>, (29.9.2021).

⁸⁰ Okur, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241’e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı”, s. 160. Ancak ahlâki ya da kanuni bir yükümlülüğün ifası (örneğin nafaka yükümlülüğü), alışılmış hediye verilmesi gibi işlemlerin yapılması durumunda Türk Medeni Kanununun 229/1-b.2 hükmü kapsamında kastın bulunmadığı kabul edilmelidir (Acar, 2021, s. 326).

varmıştır⁸¹. Ancak evlilik birliğinin getirdiği yükümlülükleri ihlâl eden ve edinilmiş mallarını sarf eden eşin bu kişisel tüketimi Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.2 hükmü anlamında eklenecek değer olarak kabul edilmez⁸².

Eşlerden biri ya da eşin mirasçuları Türk Medeni Kanununun 229/1-b.2 hükmünden yararlanmak istiyorlarsa devir işlemini yapan eşin kastı ve kötünyeti ispat edilmelidir⁸³. Yargıtay bir kararında, salt üçüncü kişiyle satış sözleşmesi yapılarak taşınmazın devredilmiş olmasını “katılma alacağının azaltma kastı”nın varlığı için yeterli görmemiştir⁸⁴. Bir başka kararında ise edinilmiş mal niteliğindeki taşınmaz malın boşanma davasının açılmasından kısa süre önce kardeşe tapuda devredilmesi durumunda katılma alacağının azaltma kastının var olduğu kabul edilerek, bu malvarlığı değeri eklenecek değer olarak hesaba dâhil edilmesi gerektiğine hükmedilmiştir⁸⁵. İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında⁸⁶ eklenecek değer olarak hesaba dâhil edilmesi istenen bir malvarlığı değerinin mal rejiminin devam ettiği süreç içerisindeki bir zaman diliminde diğer eşe ait olduğunun, malik olan eşin bu malvarlığı değerini elden çıkarmadaki amacının ve kaim değer nasıl sarf edildiğinin ispatının gerektiğini ifade etmektedir.

⁸¹ Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 5.12.2018 tarihli ve 2017/15191 E. 2018/19775 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>, (29.9.2021).

⁸² Yenice Ceylan, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eklenecek Değerler”, s. 227; Gümüş, 2008, s. 369-370.

⁸³ Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 20.03.2019 tarihli ve 2018/13949 E. 2019/2926 K. sayılı kararı”... Mahkemece, tasfiyeye konu devremülkün evlilik birliği içinde satın alınması yeterli kabul edilip devredildiği gözardı edilerek katılma alacağına hükmedildiği, davalı adına satın alınan devremülkün boşanma dava tarihinden yaklaşık iki yıl önce devredildiği anlaşılmıştır. Mal rejimin sona erdiği tarihte tasfiyeye konu mal mevcut olmadığına göre, TMK’nın 229 maddesine göre eklenecek değerlerin varlığını yani mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devir olduğunu davacının ispatlaması gerekir (TMK mad.6, HMK mad.190). Taraf ve tanık beyanları ile toplanan tüm delillere göre, davacı tarafından taşınmazın devir parasının mevcut olduğunun veya davalının diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla devir yaptığının iddia ve ispat edilmediğinin, ayrıca devremülkün değeri dikkate alındığında devir bedelinin evlilik birliği içinde harcanmış olacağının kabulü gerekir. O halde, Mahkemece, davanın devremülk yönünden reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan...”, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>, (28.9.2021). Bkz. Sarı, 2007, s. 200; Şıpka, 2011, s. 235.

⁸⁴ Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 25.1.2021 tarihli ve 2020/1436 E. 2021/403 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>, (18.9.2021).

⁸⁵ Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 21.3.2019 tarihli ve 2018/11854 E. 2019/3013 K. sayılı kararı.

⁸⁶ BGE 118 II 27 (27.2.1992).

Bu karardan hareket eden bir görüşe göre⁸⁷ Türk Medeni Kanununun 229'uncu maddesi de, 222'nci maddesi de ispat külfetinin ters çevrildiğine ilişkin bir düzenleme içermediğinden, Türk Medeni Kanununun 229'uncu maddesine dayanarak eklenecek değerlere ilişkin talepte bulunan eşin hakkını dayandırdığı olguyu ispat etmesi gerekmektedir. Yine bu görüşe göre bir taşınmaz mal rejiminin sona ermesinden bir sene önce satılarak elden çıkarılmışsa, hayatın olağan akışının bir gereği olarak, satıştan elde edilen bedelin sarf edildiği davalı eş tarafından ispat edilmedikçe, eklenecek değer olarak değerlendirilir.

TMK m.229/I-b.2 düzenlemesi doğrultusunda üçüncü kişiye yapılmış olan bir devir olmalıdır. Ancak bir görüşe göre herhangi bir üçüncü kişinin bulunmadığı durumlar da (örnek olarak maddi fiiller verilebilir) eklenecek değerlerin kapsamına dâhil olmalıdır⁸⁸. TMK m.229/I-b.2 kapsamında üçüncü kişiye devir yapılarak diğer eşin katılma alacağı azaltılmışsa da üçüncü kişide kötüniyet aranmamalıdır. Ancak belirtilmelidir ki üçüncü kişi iyiniyetli olsa dahi, katılma alacağının ihlâl edildiği oranda kendisinden talepte bulunulabilir⁸⁹. Bir görüşe göre⁹⁰ devir satış sözleşmesiyle gerçekleşmişse ve satış bedeli piyasa değerinin altında kararlaştırılmışsa, işlemin tarafı olan üçüncü kişiden talepte bulunulabilir. Ama borçlu eşin satım bedelini kasıtlı olarak düşük belirlediğini üçüncü kişi bilebilecek durumda değilse, Türk Medeni Kanununun 241'inci maddesi uygulanmamalıdır. Kanaatimce doğru olan görüşe göre Türk Medeni Kanununun 229/I-b.2 hükmünün düzenlemesi dikkate alındığında hükmün uygulanması için üçüncü kişilerin kastını aramamak gerekir. Eşin tasarrufunun muhatabı olan üçüncü kişi iyiniyetli olsa dahi, katılma alacağının ihlâl edildiği nispette kendisinden talepte bulunulabilir⁹¹.

Türk Medeni Kanununun 229/I-b.2 hükmünde, Türk Medeni Kanunu 229/I-b.1 hükmünden farklı olarak diğer eşin rızasının bulunup bulunmadığına ilişkin bir düzenleme öngörmemektedir⁹². Ancak burada diğer eş tarafından yapılan

⁸⁷ Zeytin, 2021, s. 253.

⁸⁸ Bkz. Demir, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenecek Değerler (TMK m.229)", s. 43.

⁸⁹ Yenice Ceylan, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eklenecek Değerler", s. 228; Acar, 2021, s. 324; Genç Arıdemir, 2018, s. 44.

⁹⁰ Öztaş, "Katılma Alacağının Üçüncü Kişiden Talep Edilmesi", s. 561.

⁹¹ Sarı, 2007, s. 195; Şıpka, 2011, s. 236; Acar, 2021, s. 324; Öztaş, "Katılma Alacağının Üçüncü Kişiden Talep Edilmesi", s. 560.

⁹² Sarı, 2007, s. 197; Zeytin, 2021, s. 250; Öztaş, "Katılma Alacağının Üçüncü Kişiden Talep Edilmesi", s. 559.

tasarruf nedeniyle katılma alacağı azalan eşin rızasına ilişkin bir açıklama yapılmamış olması doğal karşılanmalıdır. Zira bu tarzdaki bir işlem doğası gereği katılma alacağı azalan eşten gizlenerek ya da onun rızası hilafına gerçekleşecektir⁹³. Bir eşin diğerine muvazaalı bir devir yapması durumunda, devralan eş bakımından katılma alacağının azaltılmasından söz edilemeyeceğinden, eklenecek değer olarak artık değer hesabına dâhil edilmemesi gerektiği ifade edilmelidir⁹⁴. Bir eş tarafından yapılan devir işlemi, diğer eş tarafından onaylanmışsa, bir görüşe göre⁹⁵ yine de mal rejiminin tasfiyesi sürecinde Türk Medeni Kanununun 229/1-b.2 hükmü gereği eklenecek değer olarak değerlendirilmelidir. Zira aleyhine devir yapılan eşin kendisine yönelik katılma alacağını azaltma kastını öngörebilmesi beklenemez. Ancak diğer eş, katılma alacağının azaldığını öngörmesine rağmen yine de devri onaylamaktaysa kanunun amacına aykırı olduğundan Türk Medeni Kanununun 229/1-b.2 hükmü uygulanamaz⁹⁶. Bir görüşe göre⁹⁷ de diğer eş tarafından yapılan ve katılma alacağını azaltan işlemi onaylayan eşin sonradan bu konuda istemde bulunması hakkın kötüye kullanılması olarak görülmelidir. Bu istem aynı zamanda da çelişkili davranış yasağının ihlâli olarak değerlendirilebilir.

Türk Medeni Kanunu m.229/1-b.2 hükmünde kullanılan “devir” kavramının geniş yorumlanarak bir sonuca ulaşılması, adaletin sağlanması bakımından daha doğru olur⁹⁸. Böylece eşlerden birinin beklenen katılma alacağı hakkına

⁹³ Sarı, 2007, s. 197.

⁹⁴ Acar, 2021, s. 330.

⁹⁵ Zeytin, 2021, s. 252.

⁹⁶ Bkz. Zeytin, 2021, s. 252-253; Öztaş, “Katılma Alacağının Üçüncü Kişiden Talep Edilmesi”, s. 559; Gümüş, 2008, s. 370.

⁹⁷ Sarı, 2007, s. 197.

⁹⁸ Bir görüşe göre TMK m.229/1-b2’de kullanılan “devir” kavramı, ZGB. Art.208 Ziff.2’de geçen “Vermögensentäusserung” kavramından daha dar kapsamlıdır. İsviçre Hukukunda edinilmiş mal kapsamında bulunan bir malın değerini azaltmaya yönelik davranışlar da hükmün kapsamına dâhil edilmektedir. Halbuki Türk hukukunda “devir” kavramı ile bir malın mülkiyetinin ya da mal üzerindeki hakkın başkasına geçirilmesi ifade edilmektedir. Dolayısıyla burada TMK m.229/1-b2’de kullanılan “devir” kavramının, İsviçre Hukukundaki şekliyle geniş yorumlanması doğru olacaktır (Bkz. Zeytin, 2021, s. 252). Bir başka görüşe göre ise İsviçre Medeni Kanununun Almanca metninde kullanılan “Veräußerung” ifadesi ve bunu karşılamak üzere Türk Medeni Kanununda kullanılan “devir” kelimesi, Türk ve İsviçre Hukuk doktrininde kavrama yüklenen amaç göz önünde bulundurulduğunda yetersiz kalmaktadır. Halbuki Alman Medeni Kanununda öngörülmüş olan (BGB §1375 Abs.3 Nr.) “diğer eşe zarar vermek kastıyla gerçekleşen eylemler” ifadesi hükmün amacını gerçekleştirmeye daha elverişlidir (Bkz. Okur, s. 159). Doktrinde kabul gören görüşe göre ise “devir” ifadesi geniş yorumlanmalıdır (Bkz. Sarı,

yönelik kötünîyetle gerçekleşen tasarrufları karşısında diğere eşin korunması sağlanır⁹⁹. Nitekim mülkiyet hakkından feragat edilmesi ya da taşınmaz üzerindeki hakkın terkin ettirilmesi, taşınmaz üzerinde muvazaalı olarak intifa hakkının, üst hakkının ya da oturma hakkının tesis edilmesi, edinilmiş mal grubunda yer alan bir eşyaya zarar verici eylemlerde bulunulması, devir borcunun doğumunda neden olan ya da edinilmiş mal grubundaki bir malın değerini düşürmeye yönelik borçlandırıcı işlem yapılması kötünîyete örnek olarak sayılabilir¹⁰⁰. Yargıtay vermiş olduğu bir kararda boşanma öncesinde banka hesaplarının kasıtlı ve bilinçli olarak boşaltılması durumunda, eklenecek değer olarak bunun da artık değer hesabına dâhil edilebileceğine hükmetmiştir¹⁰¹. Kanaatimce kanunun lafzı dikkate alındığında eş tarafından bankada bulunan hesabın boşatılarak kişisel harcamaların yapılması, ancak üçüncü bir kişiye herhangi bir kazandırma ya da devir olmaması durumunda eklenecek değer olarak değerlendirilememelidir. Eşin tasarruflarıyla malın değerini düşürmeye yönelik eylemlerinin varlığı halinde ise, malın değeri bu bunlardan bağımsız bir şekilde değerlendirilmelidir¹⁰². Diğere taraftan kanun koyucu tarafından, eşin yapmış olduğu devirlerin kanuna karşı hile teşkil edebileceği düşüncesiyle süre sınırı öngörülmemiştir¹⁰³. Nitekim Yargıtay vermiş olduğu bir kararında dava konusu taşınmazın boşanma dava tarihinden itibaren 1 yıl 1 ay önce elden çıkarılmış olmasına rağmen, taraflar arasında uzun zamandır var olan uyumsuzluklar göz önünde bulundurulduğunda, eş tarafından yapılan devirde katılma alacağını azaltma kastının bulunduğuna hükmetmiştir¹⁰⁴. Ancak “mal rejiminin devamı süresince”

2007, s. 197; Şükran Şıpka - Ayça Özdoğan, *Yargı Kararları Işığında Soru ve Cevaplarla Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları*, 2. Bası, İstanbul 2017, s. 199; Genç Arıdemir, 2019, s. 455; Şıpka, 2011, s. 235; İlker Öztaş, “Katılma Alacağının Üçüncü Kişiden Talep Edilmesi”, *Legal Hukuk Dergisi*, 2011, S. 98, s. 560).

⁹⁹ Sarı, 2007, s. 195; Şıpka, 2011, s. 235; Zeytin, 2021, s. 251.

¹⁰⁰ Bkz. Gümüş, 2008, s. 369; Şıpka, 2011, s. 235; Zeytin, 2021, s. 251; Sarı, 2007, s. 197; Genç Arıdemir, 2019, s. 457; Şıpka - Özdoğan, 2017, s. 199. Malvarlığı değerinin değerini düşüren bir işlem söz konusuysa, bu edinilmiş mallara değer olarak eklenmemeli, ancak söz konusu değer azaltıcı işlem hiç yapılmamış ve malvarlığı değerinin değeri hiç düşmemiş gibi hesaba dâhil edilerek diğere eşin katılma alacağı hesaplanmalıdır (Sarı, 2007, s. 197).

¹⁰¹ Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi 10.10.2018 tarihli ve 2016/5992 E. 2018/17050 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>, (29.10.2021).

¹⁰² Şıpka, 2011, s. 235; Genç Arıdemir, 2019, s. 457; Sarı, 2007, s. 198; Şıpka - Özdoğan, 2017, s. 199.

¹⁰³ Acar, 2021, s. 322; Akıntürk - Ateş, s. 168; Karamercan, 2019, s. 17.

¹⁰⁴ Yargıtay 8. Hukuk Dairesi 21.11.2018 tarihli ve 2016/18541 E. 2018/19005 K. sayılı kararı, “... eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 06.02.2009 tarihinde edinilen tasfiyeye konu taşınmazın davalı tarafından 10.07.2009 tarihinde dava dışı kişiye satıldığı, bo-

ifadesi nedeniyle katılma alacağını azaltma kastıyla yapılan devirlerden edinilmiş mallara katılma rejimi başlamadan önce ya da bu mal rejiminin sona ermesinden sonra yapılanlar bu hükmün muhtevasının dışında kalır¹⁰⁵.

Edinilmiş mal grubunda bulunan bir mal, bu mal rejiminin sona ermesinden sonra Türk Medeni Kanunu m.229 hükmünün kapsamına girmeyen bir tasarrufa konu olmuşsa, eklenecek değer olarak ele alınmamalıdır. Ancak bu şekilde bir işlemin varlığı halinde, tasarrufa konu olan mal sanki mal rejiminin tasfiyesinde varmış gibi hesaba dâhil edilmelidir¹⁰⁶. Kişisel malın geliri Türk Medeni Kanunu m.229/I-b.II anlamında bir tasarruf işlemine konu olmuşsa, mal rejiminin tasfiyesinde eklenecek değerler arasında yer almalıdır. Ancak bir görüşe göre eşlerden biri kişisel malından gelir elde etmemişse ya da gelir elde etmeyi ihmal etmişse diğer eşe karşı sorumluluğu olmamalı ve bu değer TMK m.229 kapsamında ele alınmamalıdır¹⁰⁷.

şanma dava tarihinin 25.08.2010 olduğu, boşanma dava tarihinde tasfiyeye konu taşınmazın mevcut olmadığı ve elden çıkartılmasında davalının zarar verme kastının davacı tarafça ispatlanmadığı gerekçesiyle bu taşınmaz yönünden davanın reddine karar verilmişse de, gerekçe dosya kapsamına uygun düşmemektedir. Şöyle ki, dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler ile tarafların boşanmalarına ilişkin mahkeme kararı dikkate alındığında, kadın eş tarafından 03.09.2008 tarihinde erkek eş aleyhine boşanma davası açıldığı, yargılama aşamasında davadan feragat ettiği ve davanın feragat nedeniyle reddine karar verildiği, daha sonra erkek eş tarafından açılan boşanma ve kadın eş tarafından açılan karşı boşanma davasında yapılan yargılama neticesinde 26.10.2011 tarihli kararlar tarafların boşanmalarına karar verildiği, kararda erkek eşin uzun zaman önce müşterek evi terk ettiğinin yazılı olduğu anlaşılmaktadır. Açıklanan bu durum karşısında, her ne kadar dava konusu taşınmaz boşanma dava tarihinden yaklaşık 1 yıl 1 ay önce elden çıkartılmışsa da, taraflar arasındaki gerek reddedilen gerekse kabul edilen boşanma davalarına ilişkin boşanma süreci dikkate alındığında, TMK'nın 229/2. maddesi uyarınca tasfiyeye konu taşınmazın davacının katılma alacağını azaltmak kastıyla devredildiğinin, bu nedenle eklenecek değer olarak tasfiyede dikkate alınması gerektiğinin kabulü gerekir. Bu itibarla Mahkemece, yukarıdaki ilke ve esaslar gözetilerek, tasfiyeye konu taşınmazın devir tarihindeki durumu esas alınarak tasfiye tarihindeki (önceki karar bozulmakla değer güncelliğini yitirdiğinden bozma sonrası yeni karar tarihindeki) güncelleştirilmiş piyasa sürüm (rayiç) değeri belirlenerek bu değer üzerinden talep miktarı da gözetilerek hüküm kurulması gerekirken bu husus gözardı edilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır..." (Yargıtay Bilgi Bankası, E. T. 29.9.2021).

¹⁰⁵ Kanaatimce doğru olan bir görüşe göre edinilmiş mallara katılma rejiminin sona ermesi ile mal rejiminin tasfiyesinin tamamlanma anı arasındaki süreçte, borçlu eş tarafından gerçekleştirilen bir takım kazandırmalar da buraya dâhil edilebilmelidir (Bkz. Öztaş, "Katılma Alacağının Üçüncü Kişiden Talep Edilmesi", s. 563).

¹⁰⁶ Şıpka, 2011, s. 263; Zeytin, 2021, s. 296, 349; Karamercan, 2019, s. 526. Bu doğrultuda Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 3.2.2016 tarihli ve E. 2014/2095, K. 2016/1791 sayılı kararı (Bkz. Karamercan, 2019, s. 527).

¹⁰⁷ Okur, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241'e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı", s. 165.

SONUÇ

Yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi, eşlere malvarlıkları üzerinde tasarruf özgürlüğü sunar. Eşlerden biri ancak Türk Medeni Kanununun 199'uncu maddesine dayalı olarak ve hâkim kararıyla bu özgürlükten yoksun bırakılabilir. Yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi eşlerin evlenmesiyle başlar ve eşlerden birinin ölümü, eşlerin başka bir mal rejimini kabulü ya da mahkemenin evliliğin iptali, boşanma ya da mal ayrılığına geçiş kararı vermesiyle sona erer. Edinilmiş mallara katılma rejiminin sona ermeden önce eklenecek değerlerin gündeme getirilmesi söz konusu olamaz. Zira Türk Medeni Kanunu 229'uncu maddenin koruyucu etkisi ancak mal rejiminin tasfiyesi aşamasında gündeme gelir. Dolayısıyla eşler, evlilik birliği devam ederken tasarruf özgürlüğünün sınırlandığı haller dışında, diğer eşin katılma alacağını azaltacak nitelikte olsa dahi Türk Medeni Kanunun 229'uncu maddesinde düzenlenen işlemleri geçerli bir şekilde yapabilirler.

Türk Medeni Kanunun 229'uncu maddesinde düzenlenmekte olan eklenecek değerler edinilmiş malların, dolayısıyla diğer eşin katılma alacağını, azaltmasına yol açabilecek niteliktedir. Nitekim söz konusu hükmün ilk bendinde karşılıksız kazandırmaların, ikinci bendinde ise diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yapılan devirlerin edinilmiş mallara değer olarak ekleneceğinden söz eder. TMK m.229/b.1'de düzenlenmiş olan eklenecek değerde bulunması gereken şartlar üçüncü kişiye yapılan karşılıksız kazandırmanın olağan hediye sayılmaması, mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içerisinde yapılmış olması ve diğer eşin buna rızasının bulunmamasıdır. Olağan hediye dışındaki kazandırma tasarruf işlemi olmalıdır.

TMK m.229/1-b.2'de ise bir eşin katılma alacağını azaltma kastıyla hareket etmesi halinde yapılan devirlerin de eklenecek değer olarak hesaba dâhil edilmesini öngörülmüş ve burada bir süre sınırı getirilmemiştir. Belirtmek gerekir ki doktrin ve uygulama edinilmiş malları korumak adına ikinci bentte geçen "devir" kavramını geniş yorumlama eğilimindedir.

Eklenecek değerlere ilişkin olarak özellikle üzerinde durulan husus, işlemi yapan eşin tasarrufunun edinilmiş mal grubu aleyhine gerçekleşmiş olmasıdır. Ancak eşlerden biri edinilmiş mal grubundan kişisel mal grubuna katkı yapmışsa ve kişisel malını da elden çıkarmışsa bu katkı eklenecek değer kapsamına dâhil değildir. Zira Türk Medeni Kanunu 230'uncu madde ile böyle bir durumda denkleştirme yapılmasını öngörerek diğer eşin yararının zedelenmesine engel olmaktadır.

Eklenerek değerlerin eklemeye yapılması menfaatine olan eş ya da mirasçılar tarafından ileri sürülmesi söz konusu olsa da esasında hâkim tarafından re'sen dikkate alınabileceği savunulmaktadır. TMK m.229 anlamında eklenerek değer ilişkili bir talep varsa, bunu ispat etme yükümlülüğü de talepte bulunan taraftadır. Ancak burada edinilmiş mal karinesi dolayısıyla, karşılıksız kazandırma ya da devrin edinilmiş mallardan yapıldığını ispatlama yükümlülüğü yoktur. Dolayısıyla ispat yükünün aleyhine tasarrufta bulunan eş bakımından hafiflemiş olduğu söylenebilir. Ayrıca eklenerek değerler eğer mirasçı tarafından ileri sürülmeğe, bir mirasçının eklenerek değerlerin dâhil edilmesini talep etmesiyle tüm mirasçıların bundan yararlanması kanaatimce daha doğru olur.

Yargıtay kararları, kazandırmaya ya da devre konu olan malın işlemin yapıldığı andaki durumunun tasfiye anındaki değeriyle göz önünde bulundurulması gerektiği yönündedir. Kanaatimce bu konuda Yargıtay'ın TMK m.232 ve 235/II'ye getirdiği yorum doğrudur. Zira devir ya da kazandırma anındaki sürüm değerinin dikkate alınması halinde, ülkemizdeki enflasyon oranı dikkate alındığında, katılma alacaklısı eşin aleyhine bir sonuç ortaya çıkacaktır.

KAYNAKÇA

- ACAR, Faruk, *Aile Hukukumuzda Aile Konutu- Mal Rejimleri- Eşin Yasal Miras Payı*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021.
- AKÇAAL, Mehmet, "Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağı ve Bunun Mirasın Tasfiyesine Etkisi", *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Aralık 2020, Y. 6, S. 2, ss. 231-247.
- AKINTÜRK, Turgut - ATEŞ, Derya, *Türk Medenî Hukuku Aile Hukuku- İkinci Cilt*, 20. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2017.
- ALBAŞ, Hakan, "Mirastan Feragat Sözleşmesi ve Hükümlerine İlişkin Bazı Sorunlar", *DEÜHFD*, 2007, C. 9, Özel Sayı, ss. 535-552.
- ANTALYA, Gökhan, *Mirastan Feragat Sözleşmesi*, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1999.
- AYAN, Mehmet, *Miras Hukuku*, 10. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- CINGİL, Ali Raşit, "Mirastan Feragat Sözleşmesi", *TNBHD*, 2007, S. 136, s. 55 vd.
- ÇAKIR, Ayтуğ Ceyhan, *Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- DEMİR, Zeynep Rana, "Artık Değerin Hesaplanmasında Edinilmiş Mallara Eklenecek Değerler (TMK m.229)", *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019.
- DURAL, Mustafa - ÖĞÜZ, Tufan - GÜMÜŞ, M. Alper, *Türk Özel Hukuku C. III Aile Hukuku*, Gözden Geçirilmiş Ondördüncü Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2019.
- DURAL, Mustafa - ÖZ, Turgut, *Türk Özel Hukuku C. IV. Miras Hukuku*, Onuncu Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2016.
- GENÇ ARIDEMİR, Arzu, "TMK md.241'e Göre Karşılıksız Kazandırmadan Yararlanan Üçüncü Kişiye Karşı Açılan Dava ile Miras Hukukuna İlişkin Tenkis Davası Arasındaki İlişkiler", *BÜHFD*, 2018, C. 13, S. 169-170, ss. 31-86 (Genç Arıdemir, 2018).
- GENÇ ARIDEMİR, Arzu, "Eşlerden Birinin Üçüncü Kişiyle Yaptığı Muvazaalı İşlemlerin Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine İlişkin TMK Md. 229 Hükümü Çerçevesinde Değerlendirilmesi", *İHM*, 2019, C: 76, S: 2, ss. 443-480 (Genç Arıdemir, 2019).
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri (TMK m.185 - 281)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008.
- KARABAĞ BULUT, Nil, "Eşlerden Yalnız Birinin Kişisel Kullanımına Yarayan Eşyanın Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesindeki Rolü", *BÜHFD Özel Sayısı (Prof. Dr. Özer Selici'nin Anısına Armağan)*, 2016, C. 11, S. 145-146, ss. 799-828.
- KARAKAŞ, Fatma Tülay, "Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar", *AÜHFD*, 2013, C. 62, S. 3, ss. 729-759.

- KARAKİMSELİ, Ayşe, **Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- KARAMERCAN, Fatih, **Katkı - Değer Artış Payı & Katılma Alacağı Davaları**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2019.
- KARAMERCAN, Fatih, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı (TMK m.229, 241)”, **Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2019.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Katkı-Katılma Alacağı**, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Miras Hukuku**, 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2021.
- NAR, Ahmet, **Türk Miras Hukukunda Tenkis**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- OKUR, Sinan, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Borçlu Eşten veya Borçlu Eşin Mirasçılarında Tahsil Edemeyen Katılma Alacaklısı Eşin TMK m.241’e Göre Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı”, **ERÜHFD**, 2016, C. XI, S. 1, ss. 147-198.
- OKUR, Sinan, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Kişisel Mallar ile Edinilmiş Mallar Arasında Denkleştirme (TMK m.230)”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sempozyum Dergisi**, 2019, C. I, S. I, ss. 563-604.
- ÖZTAN, Bilge, **Miras Hukuku**, 11. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.
- ÖZTAŞ, İlker, “Katılma Alacağının Üçüncü Kişiden Talep Edilmesi”, **Legal Hukuk Dergisi**, 2011, S: 98, ss. 553-579.
- SARI, Suat, **Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi**, Beşir Kitabevi, İstanbul, 2007.
- SEROZAN, Rona - Engin, Baki İlkay, **Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları**, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- ŞEKER, Muzaffer, “Yeni Türk Yasal Mal Rejimi Olan Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Kaynak Kanun’dan Farklı Olan Yönleri”, **Uygulamalı Aile Hukuku Sertifika Programı III. Dönem (17-18 Kasım 2016) - Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Uygulama Sorunları**, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007, ss. 133-152.
- ŞENGÜL, Mehmet, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağının İfasına İlişkin Hüküm ve Sonuçlar”, **ERÜHFD**, 2012, C. VII, S. 3-4, ss. 75-77.
- ŞİPKA, Şükran, **Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011.
- ŞİPKA, Şükran - ÖZDOĞAN, Ayça, **Yargı Kararları Işığında Soru ve Cevaplarla Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları**, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- TOPUZ, Gökçen, **Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat**, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

TURAN BAŞARA, Gamze, “Eşlerden Birinin Yaptığı Sağlararası Karşılıksız Kazandırmaların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine ve Miras Hukukuna İlişkin Kurallar Kapsamında Değerlendirilmesi”, *THD*, 2015, C. 10, S. 111, ss. 58-77.

VARDAR HAMAMCIOĞLU, Gülşah, *Bağışlama Sözleşmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

YENİCE CEYLAN, Özge, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eklenecak Değerler”, *YBHD*, Y. 3, S. 2018/2, ss. 213-243.

ZEYTİN, Zafer, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.